

27.4.2018

Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto kaupunginhallitukselle hallituksen esitysluonnoksesta laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HEL 2018-004604 T 03 00 00

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esityksestä laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräksi siihen liittyvistä laeista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta. Kaikkien korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut järjestäisi Kansaneläkelaitos ja opiskeluterveydenhuollon valtakunnallisena tuottajana toimisi Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö (YTHS). YTHS:n palvelut laajenisivat kosemaan nykyisten yliopisto-opiskelijoiden lisäksi ammattikorkeakouluopiskelijoita. Ehdotetussa laissa säädettäisiin opiskeluterveydenhuollon rahoituksesta ja osana kokonaisrahoitusta opiskelijoiden maksamasta terveydenhoitomaksusta, joka olisi lukuvuodessa arviolta 75 euroa (vuonna 2017 54 euroa). Opiskeluterveydenhuollon palvelujen sisältö määriteltäisiin edelleenkin terveydenhuoltolaissa. Lait tulisivat voimaan 1.1.2020 samanaikaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen siirtyessä maakuntien vastuulle.

Lain tarkoituksena on, että korkeakouluopiskelijat saavat yhdenvertaiset opiskeluterveydenhuollon palvelut koko maassa. Jokainen opiskelija voisi edelleen käyttää terveyskeskuksen - jatkossa sote-keskuksen - palveluita, silloin kun on kysymys muusta kuin opiskeluterveydenhuoltoon liittyvästä asiasta.

Yhteneväisten terveyspalvelujen järjestäminen on perusteltua, sillä korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen mukaan yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden koetussa sairastavuudessa ja terveydentilassa ei ole nähtävissä eroa.

27.4.2018

Vuosina 2011 – 2014 tehdyn kokeilun perusteella YTHS-malli soveltui hyvin ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon toteuttamistavaksi niin opiskelijoiden kuin palveluntuottajienkin näkökulmasta. Kokeilun suunnittelu- ja toimeenpanoryhmän mukaan opiskeluterveydenhuollon erityisluonteen vuoksi on perusteltua, että korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuotanto olisi valtakunnallista ja opiskeluterveydenhuoltoon erikoistunutta.

Lisäksi YTHS-mallilla toteutettavaa opiskeluterveydenhuollon palvelujen laajentamista myös ammattikorkeakouluissa opiskeleviin puoltaa useiden kuntien haasteet opiskeluterveydenhuollon kokonaisuuden järjestämisessä. YTHS:llä on valtakunnalliselle opiskeluterveydenhuollolle valmiina osaaminen, hyvin toimiva ketju, verkostot ja toimintamallit.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon irrottaminen maakunnista poikkeaisi maakunta- ja sote-uudistuksen tavoitteesta koota maakuntien järjestämisvastuulle laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Poikkeus maakunta- ja sote-uudistuksen yleisistä tavoitteista on kuitenkin perusteltu, sillä siten voidaan huomioida korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon erityispiirteet. Poikkeus mahdollistaa myös opiskeluterveydenhuollon YTHS-mallille ominaisen valtakunnallisesti yhtenevän palvelurakenteen. YTHS-mallin etuja ovat opiskeluterveydenhuollon palvelujen hyvä saatavuus ja palvelujen tarpeenmukainen toteutuminen eri opiskelupaikkakunnilla sekä opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuudet. Etuina ovat myös laadunvarmistusjärjestelmä ja opiskeluterveydenhuoltoon erikoistunut organisaatio. Lisäksi keskitetty opiskeluterveydenhuollon organisaatio mahdollistaa koordinoitun toiminnan johtamisen ja yhtenäiset tukiprosessit.

Kelan järjestäjäroolia puoltaa mm. se, että Kelalla on kokemusta opiskeluterveydenhuollon valtakunnallisesta maksatuksesta, seurannasta ja valvonnasta. Kela on myös riittävän suuri järjestäjänä reagoimaan mahdollisiin erityistilanteisiin. Kela viranomaisena pystyy hoitamaan veroluonteisen terveydenhoitomaksun keräämisen.

YTHS:n toiminnan ja talouden volyymin kasvu olisi huomattavan suuri. Esityksen seurauksena YTHS:n piiriin kuuluvien korkeakouluopiskelijoiden lukumäärä kasvaisi nykyisestä noin 130 500 opiskelijalla. Samalla toimintakulut nousisivat 38 miljoonasta 84 miljoonaan euroon vuoden 2020 tasossa arvioituna.

YTHS:n vuosittaisista toimintakustannuksista korkeakouluopiskelijat kattaisivat terveydenhoitomaksulla 23 prosenttia eli 19,3 miljoonaa euroa. Terveydenhoitomaksu olisi veroluonteinen ja siten riippumaton siitä käyttääkö opiskelija opiskeluterveydenhuollon palveluja vai ei. Opiskelijoiden kokonaisrahoitusosuus säilyisi ennallaan verrattuna nykyti-

27.4.2018

laan, joskin se koostuisi terveydenhoitomaksun ja käyntimaksujen sijaan vain veroluonteisesta terveydenhoitomaksusta. Valtio kattaisi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon kustannuksista noin 64,7 miljoonaa euroa.

Koska kuntien järjestämä opiskeluterveydenhuolto amk-opiskelijoille ei arvion mukaan tällä hetkellä ole samalla tasolla kuin yo-opiskelijoiden saamat palvelut, toiminnan laajentaminen ja palvelutason määrättyminen nykyisen YTHS:n toiminnan mukaisesti aiheuttaisi lisäkustannuksia.

Rekrytointi- ja investointihaaste on merkittävä. Amk-opiskelijoiden ottaminen palvelujen piiriin edellyttäisi YTHS:n mukaan 30 uuden toimipisteen ja 53 hammashoitoyksikön perustamista. Uusia työpisteitä tulisi perustettavaksi 280 ja uusia työntekijöitä tarvitaan 350. On todennäköistä, että YTHS pyrkii rekrytoimaan erityisesti kuntien ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollossa työskennellyttä opiskeluterveydenhuollon henkilöstöä palvelukseensa.

Jos YTHS:n voidaan arvioida toimivan tehokkaammin ja vastaavan ammattikorkeakoulussa opiskelevien terveydenhuollon tarpeisiin paremmin kuin aikaisempi järjestelmä, niin esityksestä johtuva lopullinen nettovaikutus julkisen talouden sosiaali- ja terveydenhuollon menokehitykseen voisi pienentyä erityisesti muiden palvelujen käytön vähentymisen kautta. Tämä kuitenkin edellyttäisi, että tarpeetonta päällekkäistä terveyspalvelujen käyttöä ei muodostuisi, ja opiskeluterveydenhuollon tehostumisella voitaisiin muutoinkin vähentää muuta terveyspalvelujen käyttöä. Tämän vuoksi YTHS:n ensisijaista roolia opiskelijoiden terveyden- ja sairaanhoidossa on korostettava.

YTHS:n tuottaman opiskeluterveydenhuollon laajentaminen ammattikorkeakouluopiskelijoihin todennäköisesti vähentäisi terveyseroja yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden välillä ja yhdenmukaistaisi palvelujen saantia.

Yhteenvetona edellä mainitusta sosiaali- ja terveystoimiala pitää kannatettavana lakiesitystä, jonka mukaan Kela järjestää korkeakoulu- ja ammattikorkeakouluopiskelijoille yhdenvertaisen opiskeluterveydenhuollon ja valtakunnallisena palveluntuottajana toimii YTHS.

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

27.4.2018

Juha Jolkkonen
sosiaali- ja terveystoimialan
toimialajohtaja